

НАРОДНИЙ РУХ УКРАЇНИ: 30 РОКІВ БОРТЬБИ ЗА УКРАЇНУ. ШЛЯХ МИХАЙЛА БОЙЧИШИНА

На запрошення НТШ до Торонта приїхала Лідія Бойчишин із лекцією про Народний Рух України та участь у ньому Михайла Бойчишина – її батька.

Відкрила вечір д-р Дарія Даревич – голова НТШ. Вона привітала присутніх і шановну гостю, подякувала Христі і Богданові Колосам; пригадала, що Канадське товариство приятелів Руху діяло від кінця жовтня 1989 року спочатку як ініціативна група під проводом Е. Гуцуляка, як також те, що вона була і в ініціативній групі, і в першій управі. До представлення доповідачки було запрошено пані Таню Джулинську.

Пані Джулинська сказала, що Лідія Бойчишин – професор хемії, дійсний член НТШ, заступник голови НТШ в Україні – цікава і багатогранна особистість. Вона зацікавилася хемією ще в Малій академії наук. Спочатку викладала у школі, а потім вступила до аспірантури і захистила кандидатську дисертацію у 2000 році. Пані Бойчишин є автором 260 наукових праць, 16 патентів і більше 40 статей. Вона викладає у Львівському університеті ім. І. Франка, у Львівському медичному коледжі і залучує до наукової роботи учнів Малої академії наук. Протягом останніх років усе більше приділяє уваги вирішенню екологічних проблем регіону, а також активно займається громадською роботою. За свою діяльність була відзначена численними нагородами.

Д-р Бойчишин розпочала свою доповідь фактами біографії свого батька. Народився, як казала бабуся, десь біля Михайла 1948 року. У 14 років приїхав до Львова з далекого Перемишлянського села з милозвучною назвою Чемеринці. Дід Ілля був вїтом д 1939 року, а потім став головою сільської ради. У 14 років Михайло потрапив до Львова вчитися в інтернаті і пройшов шлях від слюсаря до заступника начальника відділу на заводі “Конвеєр”. Мав великі нагороди за свою працю. Познайомився з Любомирою із родини Сороч-Соколиків. У 1973 році вони взяли шлюб у церкві, за що їх виключили з комсомолу – перша репресія у родині. Рідного брата діда Івана Бойчишина вивезли в Сибір і ніхто не знає, де він похований. Доповідачка показала світлинку, на якій В’ячеслав Чорновіл у Гданську з учасниками конференції “За мирний перехід до демократії”: Любомира Бойчишин, Оксана Бризгун-Соколик, Алена Пашко, Богдан Соколик, Богдан Боберський, Ярослав Соколик та Михайло Бойчишин. Там Михайло познайомився з Лехом Валенсою.

У 1985 році він був нагороджений Срібною медаллю виставки досягнень народного господарства СРСР. Бойчишин сконструював конвеєр, який і тепер використовується у важкому машинобудуванні. Дуже любив шахи, часто грав і розв’язував шахові задачі.

Д-р Бойчишин сказала, що перша зустріч із канадською частиною її родини відбулася у 1988 році. На доповіді були присутні Всеволод та Ігор Соколики, які приїхали в Україну на 1000-ліття хрещення Руси-України і познайомилися з її батьком. Запропонували Михайлові познайомитися з Чорноволом, котрий щойно вийшов на волю. Було багато роботи, потрібна була допомога, в тому числі і побутового характеру. Пан Чорновіл тяжко адаптувався до повсякденного життя. Михайло Бойчишин заініціював утворення Товариства української мови та осередків Народного руху спочатку на його підприємстві. Знайомлячись із активними особами,

стає членом оргкомітету створення Народного Руху за перебудову у Львові. Доповідачка сказала, що в їхній оселі почали з'являтися однодумці, а в 90-х роках бували Сергій Головатий, Іван Заяцб, брати Горині, В'ячеслав Чорновіл, Валерій Івасюк. Це було ядро Народного Руху, ті люди, які тяжіли до змін, реформ і розуміли, як це робити, бо були фахівцями у багатьох галузях. У 1989 році відбувся перший з'їзд Руху у Києві. Батько доповідачки був членом оргкомітету. На кожному кроці за ширмами стояли озброєні люди. Це була небезпечна акція. Днем Народного Руху є 9 вересня – день ухвали Установчими зборами Народного Руху України за перебудову Статуту і Програми. Першою в Україні була створена Тернопільська крайова організація Руху, установча конференція якої відбулася 24 березня 1989 року. Після всенародного референдуму щодо Акту проголошення незалежності України Міністерство юстиції України у січні 1992 року перереєструвало Народний Рух України без рудименту “за перебудову”.

Михайло Бойчишин мав мислення конкретне. Він умів створювати структури і давати завдання, які приносили результати. Це відчули його соратники і в 1990 році його було обрано депутатом Львівської обласної ради першого демократичного скликання, і він став головою Шевченківського райвиконкому. Бу також членом президії Львівської обласної ради.

У Рух, його центральні органи, закликав Михайла Бойчишина В'ячеслав Чорновіл. Він покладався на нього, Бойчишин був йому справжнім товаришем, соратником, однодумцем, надійною особою. Аналізуючи ситуацію по смерті батька, д-р Бойчишин зазначила, що багато осіб, котрі були в їхньому домі, тепер – у Москві. Вона розповіла, що під час ремонту у помешканні знайшли пристрій для підслуховування. Молоді політики не думали про безпеку.

На третьому з'їзді Руху було обрано трьох голів – Михайла Гориня, Івана Драча і В'ячеслава Чорновола. Михайла Бойчишина обрали заступником голів. Він одразу включився у передвиборчу кампанію – у вибори Президента України. Він умів організувати підприємства так, що вони не збанкрутували, а працювали на економіку незалежної України. Бойчишин також допомагав В. Чорноволу організувати зустрічі з виборцями. Коли Чорновола питали, чим відрізняється його програма від Кравчукової, він відповідав, що нічим, крім того, що його програма має вік 30 років, а Кравчукова – 30 днів. На жаль, українці тоді не вибрали Чорновола президентом.

З 1 серпня 1992 року М. Бойчишин – голова Секретаріату Руху. Почався головний період його політичної діяльності. На той час архіву Руху не було. Коли Чорновіл ішов на президента, Рух ще був громадською організацією, а не партією з чіткими програмними засадами і статутом. У 1992 році, врахувавши ромилки, Бойчишин береться за дуже копітку організаційну роботу. Він здобув приміщення для Руху – будинок на проспекті Перемоги Шевченківського району. Доповідачка сказала, що Лавринович – перший заступник голів Народного Руху був частим гостем у їхній гостинній оселі, а згодом відмовився говорити про Михайла Бойчишина. Батько д-ра Бойчишин зумів об'єднати навколо себе усі крайові організації Руху. Проводилися зустрічі, семінари, керівники виїжджали до крайових організацій довідуватися про всі проблеми – і це згуртовувало. Рух у 1992-93 роках домагається відставки уряду і розпуску Верховної Ради. 24 квітня 1994 року призначають вибори до Верховної Ради і на посаду президента України. Народний Рух починає працювати над програмними документами як політична партія і готується до виборів. Є

різні думки стосовно зміни статусу народного Руху. Позитивним є те, що НРУ міг брати участь у виборах тільки як партійна організація, про нього знали 90% населення. Помилкою було те, що можна було створити паралельну громадську організацію. У 1993 році, розуміючи, що на вибори треба йти з конкретною програмою і гаслами, з'являється концепція державотворення в Україні. Доповідачка показала оригінали видань, над якими працював М. Бойчишин. Почав формуватися тіньовий кабінет міністрів. М. Бойчишин був координатором групи, яка працювала над концепцією державотворення. Ми й далі працюємо над нею. НРУ і тепер її розвиває. М. Бойчишин як інженер розумів, що повна незалежність України неможлива без енергетичної незалежності. Він очолив організаційний комітет з побудови Балто-Чорноморського колектора, і одне із засідань мало відбутися 30 січня 1994 року. Одна з версій зникнення батька, зазначила доповідачка, - його участь у формуванні Балто-Чорноморського колектора. У 1993 році інтенсифікувалася міжнародна робота НРУ – М. Бойчишин брав участь у засіданнях у Брюсселі, Чорновіл літав до Китаю. Часто М. Бойчишин бував удома у В. Чорновола, де вони обговорювали поточні проблеми.

У ніч з 15 на 16 січня 1994 року на секретаріат НРУ було вчинено збройний напад. М. Бойчишин додому не повернувся. Розслідування не було проведене. Серед основних причин: політичний діяч, голова штабу НРУ. Щодо приватизації НРУ мав свої позиції: усі стратегічні підприємства мали належати державі – 51% і 49% - інвесторам. М. Бойчишин забезпечив Рух фінансами ще на п'ять років. Через півроку вбили його сина Романа, учня греко-католицького ліцею. Удову з дочкою хотіли виселити з помешкання, але допомогли товариші М. Бойчишина.

Виповнюється 30 років НРУ. Чи належно вшанована пам'ять Михайла Бойчишина? Його дружина каже, що не хоче, щоб на її біді хтось робив собі політичний імідж. Уперше вшанували М. Бойчишина на 15-у річницю, видавши брошуру про його діяльність і встановивши мідний барельєф на будинку, де він був головою міськвиконкому. Інформація про його роботу є у протоколах НРУ.

Рух почав входити у стан застою, був інкубатором для інших партій. У 2012 році головою Руху став Василь Куйбіда. До партії почали вступати молоді енергійні люди, особливо на сході України. Надія є.

Доповідь д-ра Бойчишин – незвичайно цікава й емоційна – показала нам Україну, яка не відбулася.

Галина Костюк

